

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Actorvm Ecclesiae Mediolanensis, Pars Tertia - In Qva, Liber Memorialis Ad
populum Ciuitatis, & Dioecesis Mediolanensis, A Beato Carolo Borromaeo
Titvli Sanctae Praxedis compositus continetur

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

Dioeceis, prouinciæque synodum celebrat. cap. 7.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10502

nam tantæ virtuti quæcumque maxime difficilia essent, omnia recte committi posse videbantur: persuasumque omnibus erat; neque eius animi æquitatem vlla gratia inflecti; neque constantiam, & robur vlla potentia infringi posse. Sed ille operam laboremque omnem in ecclesia sua potius ponere cupiebat. Atque cum quarto iam mense ob illud fidei negotium ab ecclesia tali tempore abesset; orare Pontificem, non desinebat; ut redire tandem liceret: eo magis, quod quibus id gratum fuisset, vulgo iactabant; detinendum eum de industria varijs negotijs; ne Mediolanum amplius reuerteretur: eam ecclesiam quasi vineam incultam assidua opera indigere: synodum clericorum sibi tandem habendam; diœcesis, quantum posset eo anno sibi visendum, cuius maior pars restabat. At illa tamen absentia oportunitate Carolus otij aliquid nactus; animi spiritusque sui vires collegit: & cum in medio vix spiritualis vitæ cursu se esse affirmaret; quasi præterita obliuiscens, maiore quàm antea conatu, ad metâ incitatus est. præterita omnia peccata sua diligenter a primis annis recognita, quod iam diu cupiebat, confessus est Alexandro Saulio sancti Barnabæ Mediolani præposito, nunc Episcopo Ticinensi, cuius consilij, & doctrina vti plurimum solitus fuit; donec eum ad Episcopatum Aleriensem a Pio Quinto vocatum, tam libenter ob Ecclesiæ fructum; quam ægre ob suum, & sancti Pauli Congregationis usum dimitteret. perfectiores sibi vitæ leges, familiæque statuit: iam quidquid ad animum relaxandum pertineret. seuerius vitare: consuetudini familiarium, sermonibusque minus fructuosis omnibus se subducere: sacras rerum spiritualium communicationes inter domesticos instituere. quotidie habere; mensas coenaculi religiosi more circumponere: quibus licet ipse pro-

festis diebus abesset; non tamen, ut superioribus annis, conuiuas adhibebat; aut sibi plus, aliudue, cuiquam alij apponi patiebatur. ieiunij diebus, quos plures iam in hebdomada sibi constituerat; non ut ante conquisitos, magnique præteriti cibos, sed vilissimos velpere gustare: alia sibi demum præferre, quibus ad summos sanctæ disciplinæ gradus ascendere properaret. Ita mente, spirituque diuinitus instructus Mediolanum redijt mense Iunio, populo maxime expectatus, maximaque lætitia exceptus.

Cum autem antea, quæ prouinciæ communis usus postulabat, in Episcoporum concilio constituisset: suæ quoque diœcesis clericorum synodum, ex sacrorum canonum præscripto iam dudum habere cupiebat; in qua ecclesiæ suæ, quæ proprie opus essent, decerneret. eam ob varias, & grauissimas occupationes, Pontificis etiam consensu, cum distulisset; habuit tandem pridie nonas Augusti anni M.D. LX.IX. Vicarios presbyteros, in diœcesi constitutos, mense ante monuit, ut suæ quisque regionis presbyteris in vnum coactis, quæ corrigenda, vel prouidenda ijs locis essent, cum ijs consultaret; & notata deferret ad synodum. Vnumquemque parochum eorum nomina scripta iussit afferre, qui tempore Paschatis in sua parœcia peccata sua sacerdoti confessi non erant; qui sacrae communionis participes non fuerant; qui gradu cognitionis propinquiore, quam fas est, matrimonio forte coniuncti essent: ut eorum omnium salutem prospiceret. nomina item, statum, & conditionem omnium, qui clericali ordinis in eadem parœcia essent, ad hæc, supplicationes quisque ante discessum vna cum populo obiret, ad diuinum auxilium in eiusmodi negotio implorandum. clerici omnes ordinis, quo initiati erant; & beneficiorum, quæ obtinebant, legi-

Diœcesis,
prouinciæ-
que synodum
celebrat.
Cap. VII.

ti-

eima testimonia recognoscenda in synodum afferrent. Prouidit, ne quis clericorum in publicis diuersorij Mediolani commoraretur: neque ea in re pro consueta liberalitate sumptibus pepercit; quin suas magno illorum numero aedes impleret. Hæc, & alia multa Carolus tum præparauit ad synodum recte habendam; quæ libellis eo de genere confectis fufius continentur: quæque postea, cum alias habuit, ex ijs, quæ vsu cognouerant auxit, etiam diligentius. Stata die synodum incipiens salutarem ipse concionem habuit: sacros ordines de more celebriter ad sancti Ambrosij Basilicam supplicatum duxit. in eâ supplicatione præter cœnobitas, clerici fuere circiter mille quingenti. in ijs trium vallium illarum incolæ, qui iam magis ac magis ad ecclesiæ disciplinam informabantur. Ibi librorum vetitorum indicem promulgari; constitutionesque concilij provincialis recitari, iussit. ea demum inquisiuit, decreuitque, quæ ad clerum sancte instituendum, ecclesiasque recte, & salutariter ordinandas pertinerent. triduo religiosum illud negotium absoluit. Quod restabat anni consumpsit vicariis ecclesijs, montosis præsertim, perlustrandis. cuius operæ fructus fuit sane maximus; tum ad rerum sacrarum decus; tum ad salutem mortalium; qui eius sermone, laboribus, abstinentia, vehementer ad religiosam vitæ institutionem mouebantur. consumpsit item in rebus virginum reliquis componendis. quæ quidem vt præcipua fuit & perpetua episcopalis eius muneris curam, ita magni, diurnique laboris, Deo concedente, fructum habuit singularem. tunc operæ multum posuit, in nonnullis cœnobijs ob exiguum numerum, locaue minime tuta; omnino ob corruptam disciplinam, in ampliora, religiosioraque transferendis: tum nonnullis etiam a reli-

gioforum quorundam potestate, Pontificia auctoritate vindicandis: in sacrilegis item hominibus non paucis puniendis; quorum consuetudo sacræ locis perniciofa erat. vt tali sacræ pudoris patrono, ac vindice; in illius pariter, & alienæ potestatis cœnobia, mariumque cœnobijs rectius sese multo res haberent; & magna vbi que Caroli diligentia, iustitiæque formido existeret. Intendebat animû ad Episcoporum concilium secundo celebrandum: cuius tempus, Pontifice consulto, à Septembri mense, quo triennium a primo præterierat, ex ratione sacræ decretis consentanea, transtulit in insequentis anni M. D. LXIX. Paschales dies. vocauit 1569 igitur duobus ante mensibus Episcopos, monuitque, parati adessent, rerum ecclesiasticarum perfectam conformationem studijs suis prosequerentur. vocauit canonicos; & ex vnaquaque ecclesia, seu diœcesi testes, quos dicunt synodales: qui in priori concilio electi, quid ad rectam ecclesiarum administrationem, cultumque deesset; quid corrigendum, prouidendumue videretur, pro suo munere tunc referrent. Affuerunt in hoc concilio ciuitatum, quas in priori nominauimus, Episcopi; qui quidem essent, necessarioue non tenerentur impedimento. alij Præsules nonnulli, quorum doctrina, quæ decernenda erant, prius explanarentur. Ac licet eruditi viri, quos Mediolanum primo Carolus adduxerat, Romam rediissent; retinebat Petrum Galefium; qui & stilo, & ecclesiasticæ antiquitatis cognitione; ad conciliorum decreta, multa que alia conscribenda, quæ opus essent, non solum per eos annos, sed postea semper magnos illi vsus attulit. Carolus in Episcopos concilij tempore, canonicosque aduenas consuetam in domo sua præstitit hospitij liberalitatem. præstitit etiam suam probe assi-

duis in laboribus, vigiliisque mirificam constantiam. Delectus est Franciscus Bonhomius Cremonensis, cui Nonantulanam Abbatiam is contulerat; qui decreta in concilio sancita Romam a Pontifice probanda deferret; eorumque pro sua prudentia, doctrina, & fide rationem redderet. eidem ad Pontificem mandata concilij, & singulorum Episcoporum nomine data sunt, ad ecclesiarum salutarem administrationem pertinentia.

De Scalensi casu, alijsque ecclesiarum perurbationibus.

CAP. VIII.

Interim ecclesiasticæ iuris causa, iudiciumque biennio iam ante in Senatores, aliosque datum, fere conticebat. Ac tametsi sacri iuris dignitatem, auctoritatemque per moras eiusmodi lædi Carolus putaret: Pontificis tamen verbis, sapientiaque, tum sua virtute sustentabatur: eoque facilius, quod suis tum iudicibus Mediolani multum tribui videbat; hominesque laicos, ecclesiasticorum criminum reos, eorum iudicij satisfatis quiete parere: tum Magistratus etiam seculares multa concedere, vel dissimulare. Tantum ipse eorum contemptum, seu negligentiam superiore anno, consulto Pontifice, castigauerat; qui anathemate iam ab eo damnati; colloquiorum, rerumque diuinarum communicatione, sicuti par erat, non abstinebant. Verum ea quies & silentium eo demum euasit; ut nouæ, ac maximæ perturbationes efficerentur. Nobile canonicorum collegium Scalense, inter alia Mediolani est, a Regina Scalensi, Barnabæ Mediolanensis Principis vxore inchoatum; & ab ipso Barnabæ post vxoris mortem ea conditione ante annos amplius ducentos, integre constitutum; ut sibi, successoribusque ius ad canonicos nominandos referuaret. De eo visendo, ac recognoscendo Carolus agere cœpit. Canonici contra, regijque Magistratus ecclesiam ab Archiepiscopi potestate dicebant exemptâ: Regi certe ut Duci,

& patrono in ea ius esse. re vera Clemens Pontifex exemerat; sed ita tamen, si Archiepiscopus consentiret: consensu vero nusquam apparebat. Carolus tametsi certo sibi iure niti videbatur; negotium tamen sustinuit; Romamque detulit. cumque respondisset Ormanetus, ac mandasset Pontificis nomine; ut iure suo uteretur; re ille tamen adhuc trahi duobus fere mēsis passus est. Interim canonici (nonnullos semper exceptos volo, quos scio dissensisse) tantum sibi sumpserant; ut ne in vllum quidem ipsius ecclesiæ Scalensis clericum Archiepiscopali auctoritate agi posse contentè affirmarent. immo Vicariū caussarū criminalium, & fisci procuratorē, quia egissent; anathemate notatum publice denunciarunt; Carolus etiam ipsum ea de causa citare ausi. Priuilegij sui, & auctoritatis Apostolicæ nomine id fecerunt; cuius tuendæ ministrum, iudicemque delegerunt leuissimum hominem, atque imperitum Petrum quēdam Barbestum. His rebus cum Magistratus aperte fauerent: Dux etiam ipse semper ecclesiastico iuri tuendo antea deditus, tunc alium se præbebat: siue id aliorum instigatione; siue obretatorum timore faceret; qui calumniandi, accusandique apud Regem, regijque consilium ex pio eius studio occasionem arripuerant. commotus etiam dicitur: quia cum ad tollendum mercatum quendam qui ad sancti Bartholomæi, eius die festo haberi solebat; ipso die Carolus ecclesiam claudi iussisset; ad eam ecclesiam rei diuinæ causa forte is aduenerat; & ut perturbati animi natura est, occlusas fores, contra penitus, ac Caroli mens fuerat, accepit in iniuriæ loco. Vt cumque ille affectus, mutatus fuerit; pœna certe capitali proposita, per eos dies edixit; ne quis aliquo modo regiam iurisdictionem læderet. quod quidem edictum ita cōscri-